

1.9. Kognitivní poruchy I – DE-MENTIA

Doporučené postupy pro diagnostiku a léčbu Alzheimerovy nemoci a jiných kognitivních poruch (NAPAN)

R. Rusina

Neurologická klinika 3. LF UK a FTN, Praha

Péče o pacienty s Alzheimerovou nemocí (AN) a dalšími demencemi byla doposud v ČR roztržštěná a v různých regionech nerovnoměrně a nedostatečně dostupná. Na léčbě se podílí praktičtí lékaři, geriatři, neurologové a psychiatři. Snahou implementace Národního akčního plánu pro AN a obdobná onemocnění 2020–2030 (NAPAN) schváleného vládou ČR je vytvořit jednotný doporučený postup pro pacienty s AN a obdobnými nemocemi tak, aby pacient vždy dostal dobrou komplexní péči, nezávisle na tom, ke kterému odbornému lékaři v úvodu přijde a v jakém regionu. Součástí tohoto plánu je mimo jiné i definovat systém péče, vymezit roli a nastavit spolupráci jednotlivých specializací a vytvoření sítě péče zajišťující dostupnost všech výše uvedených odborností i specializovaných center pro léčbu AN.

Podpořeno z Fondů EHP/Norska 2014–2021.

Novinky v léčbě Alzheimerovy nemoci

J. Hort

Kognitivní centrum, Neurologická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

V současnosti dostupná léčba Alzheimerovy nemoci a dalších onemocnění spojených s demencí je pouze symptomatická, tedy taková, která mírní příznaky, ale neléčí příčiny onemocnění. Používají se léky ze skupiny inhibitorů acetylcholinesterázy, které může předepsat neurolog, psychiatr, geriatr nebo praktický lékař. Dokáží oddálit nejzávažnější stadia onemocnění, prodloužit soběstačnost pacientů, zlepšit kognitivní funkce a snížit zátěž pro pečující. Nedokáží však onemocnění zastavit. Proto se vědci snaží vyvinout účinnější biologickou léčbu. V USA byl v roce 2021 zaregistrován přípravek aducanumab (Aduhelm), který však není registrován v Evropě a ani v USA není hrazen zdravotními pojišťovnami. Ve

zrychleném řízení byl 8. ledna 2023 v USA registrován přípravek lecanemab (Leqembi). Plné schválení proběhlo v létě 2023 a rovněž získal v září 2023 registraci v Japonsku. Jednání o úhradě v USA probíhají. Počátkem roku 2024 se očekává schválení EMA. Pro pacienty v České republice by při optimistickém scénáři mohl být teoreticky dostupný v několika málo následujících letech. V červenci 2023 byly rovněž publikovány výborné výsledky studie s lékem donenumab. Zmíněné tři léky jsou monoklonální protilátky proti beta-amyloidu podávané formou infuzí. Podmínkou podání této biologické léčby je stanovení metabolických biomarkerů v likvoru nebo na PET, výhledově pravděpodobně i v krvi. Část pacientů může po jejich podání mít nežádoucí účinky ve formě lokálního edému mozku nebo mikrokrvácení, je proto nutné pravidelně kontrolovat MR mozku. V pokročilé fázi vývoje je i lék ALZ-801, který se testuje u homozygotů ApoE4 a jehož výhodou je tabletová forma.

Nefarmakologické ovlivnění demencí a zdravého stárnutí mozku v kontextu brain maintenance

K. Sheardová, M. Kuncová

Mezinárodní centrum klinického výzkumu, LF MU a FN u sv. Anny v Brně

Životní styl může významně ovlivnit schopnost mozku odolávat stárnutí a patologickým změnám. Dostatek pohybu, zdravá strava, prevence cévních a metabolických onemocnění jsou dobře známé ochranné faktory zdraví. Důležitým rizikovým faktorem pro vznik demence je také chronický stres a deprese. Techniky ovlivňující stres a depresi jsou velmi účinné v ochraně zdravého stárnutí mozku a v prevenci demence, jak prokazují vědecké studie. Největší účinek má kombinace těchto opatření, což vyplývá z výsledků multidimenzionálních intervencí. V prezentaci představíme jednotlivé složky životního stylu, které jsou zkoumány v souvislosti se zdravým stárnutím. Diskutujeme jejich možné efekty v kontextu brain maintenance a prevence demence. Komentujeme výsledky nejnovějších světových nefarmakologických intervenčních studií, jejich přínosy i nedostatky a jejich možný přínos pro klinickou praxi. Představíme chystanou multicentrickou studii LIBRA, na které se podílejí centra – Czech Brain Aging Study v Brně a Praze, Centrum Memory Bratislava a Banská Bystrica a Biomedicínské centrum Slovenské akademie věd.